

1. Referentie

Referentie	van Gemert, F., Wiersma, E. (2000) <i>Aanpak groepsriminaliteit</i> . Den Haag: Ministerie van Justitie, Directie Preventie, Jeugd en Sanctiebeleid, Afdeling Informatie Voorlichting en Publiciteit.
Taal	Nederlands
ISBN	90-5319-071-6
Publicatievorm	Onderzoeksrapport

2. Abstract

Het onderzoek waarvan dit rapport de neerslag is, heeft tot doel een landelijk overzicht te bieden van zowel preventiemaatregelen die worden getroffen om overlast en criminaliteit door groepen te voorkomen, als van interventies die plaatsvinden als reactie op overlast en criminaliteit door groepen jongeren.

Er is materiaal verzameld over maatregelen, die zijn in te delen in vijf verschillende typen. Die typen laten een steeds intensievere bemoeienis met groepen zien. Bij het eerste type (Voorlichting) maatregel gaat het erom het gedrag van jongeren die tot groepen behoren te beïnvloeden. Deze maatregel is preventief van aard. Geweld, drank- en druggebruik wil men bijvoorbeeld terugdringen door informatie te verstrekken aan bestaande groepen over de nadelige gevolgen ervan.

Bij het tweede type (Voorziening) wordt getracht voorzieningen te treffen voor groepen jongeren. Zij bezorgen hun omgeving overlast en daar wil men verandering in brengen door een voorziening in het leven te roepen of activiteiten te organiseren. Het gaat om een (vaak eenmalig) aanbod dat men groepen doet in de verwachting dat zij hun gedrag ten positieve veranderen en dat overlast terugloopt. Jongerenontmoetingsplekken (JOP's) en sportfaciliteiten maken vaak deel van uit van dat aanbod.

Bij het derde type (Inventarisatie en Contact) worden eerst de problemen van de jeugdgroepen diepgaand geïnventariseerd en vervolgens zoekt men contact met de groep. Er wordt niet zonder meer een aanbod gedaan. Men wil meer gedetailleerd weten wat er gaande is en brengt daarom de groepen in kaart. Vervolgens doet vindplaatsgericht jongerenwerk pogingen om in contact te komen met deze groepen.

Bij het vierde type (Toeleiding) gaat men nog een stap verder en biedt men groepsleden een opleiding, veelal als toezichthouder of assistent-jongerenwerker. Dit biedt de jongere een opstap naar arbeid, maar tegelijkertijd kan langs deze weg de groep beïnvloed worden. Het is namelijk de bedoeling dat deze toezichthouders, die gemakkelijk een ingang vinden, andere groepsleden corrigeren.

De laatste manier (type 5, Straf) om groepen aan te pakken is repressief van aard. De politie neemt groepen in het vizier en wil een eind maken aan de door hen veroorzaakte overlast of aan hun crimineel gedrag. Een andere mogelijkheid ligt in een verplichte taakstraf binnen een justitiële context.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Politie & justitie, welzijn
Trefwoord(en)	Groepsriminaliteit , inventarisatie en contact, preventie, straffen, toeleiding, voorlichting, voorziening

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	Ministerie van justitie, Directie preventie, jeugd en sanctiebeleid, Afdeling informatie, voorlichting en publiciteit
Onderzoeker(s)	Frank van Gemert & Eric Wiersma Regioplan Beleidsonderzoek Nieuwezijds Voorburgwal 35 1012 RD Amsterdam

	Nederland Tel: +3120/ 531 53 15 Fax: +3120/ 626 51 99 info@regioplan.nl http://www.regioplan.nl
--	--

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	<p>Zijn er voorbeelden te geven van uitgevoerde preventiemaatregelen die het doel hebben problemen met (hinderlijke, overlastgevende of criminele) jeugdgroepen te voorkomen? Zo ja, welke maatregelen, voor welke doelgroepen, met welk doel, door wie uitgevoerd en met welk resultaat?</p> <p>Zijn er voorbeelden te geven van ondernomen interventies in het kader van problematische (hinderlijke, overlastgevende of criminele) jeugdgroepen te voorkomen? Zo ja, wat is de aard van de interventies, op welke doelgroepen zijn ze gericht, door wie uitgevoerd, met welk doel en met welk resultaat?</p> <p>Wat zijn de succes- en faalfactoren? Voor de goede orde wordt hier opgemerkt dat het om ervaringen gaat met de projecten. Dus niet om een empirische <i>effectmeting</i>, waarbij de effecten van een project worden nagegaan. Ook indrukken van succes- en faalfactoren kunnen van waarde zijn, bijvoorbeeld om te kijken of projecten interessant zijn en navolging verdienen.</p>
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeksmethode	<p>Inventarisatie van initiatieven: telefonische interviews; data halen uit de informatie die naar aanleiding van de gesprekken werd toegezonden.</p> <p>Starten met te kijken naar de verdeling op provinciaal niveau, waar functionarissen – belast met de jongerenproblematiek – niet goed op de hoogte waren, ging men op een niveau lager zoeken, nl. de gemeenten.</p> <p>Maken van een typologie</p> <p>Verdieping: maken van een selectie. In overleg met de opdrachtgever zijn een aantal cases geselecteerd die zich het meest lenen voor verdieping. Daarbij zijn de volgende zaken in overweging genomen: diversiteit naar type aanpak, diversiteit van groepen naar etniciteit, leeftijd, geslacht, ernst van de problematiek, inbedding in breder integraal veiligheidsbeleid, geografische spreiding, beschikbaarheid van schriftelijk materiaal</p> <p>Dit resulteert in acht projecten die uitgebreider aan orde zullen komen.</p> <p>Aanvullende informatie verzameld door opnieuw contact te zoeken met respondenten.</p> <p>Bezoek met face tot face interviews + (waar mogelijk) ene kijkje in de keuken van het project.</p>
Onderzochte groep	cf. onderzoeksmethode
Bereik	Nationaal (Nederland)

7. Resultaten

Voorlichting	Als aanpak voor hinderlijke, overlastgevende of criminele jeugdgroepen biedt dit type niet veel aanknopingspunten
Voorziening	<p>Overlast in de vorm van lawaai, vandalisme of hinderlijk gedrag jegens buurtbewoners komt voort uit verveling en die is te herleiden tot gebrekkige of voor de jeugd onaantrekkelijke voorzieningen in de betreffende woonwijk. Het probleem lijkt te kunnen worden bezworen door een voorziening aan te bieden. De vele jongerenontmoetingsplekken (JOP) en de mobiele hangbussen her en der in het land laten zien dat deze aanpak op veel plaatsen als voor de hand liggend wordt gezien.</p> <p>Er is in dit onderzoek niet systematisch gezocht naar een antwoord op de vraag waarom projecten slagen of mislukken. Toch kan op basis van ervaringen in de hier besproken initiatieven gesteld worden dat een deel van de projecten behorend tot dit voorzieningentype zijn doel mist.</p> <p>Met alleen het neerzetten van een JOP zal overlast door groepen dus niet als vanzelfsprekend</p>

	<p>verdwijnen. Omgekeerd blijkt dat projecten die een persoonlijke inbreng hebben of door een enthousiast team worden aangeboden, meer kansen van slagen hebben.</p> <p>Op verschillende plaatsen bleek dat maatregelen van dit kaliber voor zware groepen onvoldoende zijn.</p>
Inventarisatie en contact	<p>Uiteindelijk wordt besloten de aandacht te concentreren op die groepen waarmee men wel in gesprek kan komen. Dat is niet efficiënt.</p> <p>De beschreven maatregelen blijken te worden uitgevoerd door zowel jongerenwerkers als agenten van de politie. Er zijn echter wezenlijke verschillen tussen beide beroepsgroepen en dat maakte een overlap van het werkveld niet vanzelfsprekend.</p> <p>Ligt in een project de nadruk meer op inventarisatie, dan kan de vraag gesteld worden of jongerenwerkers wel voldoende toegerust zijn om deze taak goed uit te voeren.</p>
Toeleiding	<p>Toezicht in winkelcentra door leden van jongerengroepen is zinvol, omdat het gebruik maakt van datgene waar de jongeren zelf veel ervaring mee hebben, het is hun 'expertise'.</p> <p>Niet alle groepsleden zijn hiervoor in gelijke mate geschikt. Tot diegene die deze rol gaan spelen, moeten bij voorkeur ook leiders behoren. Zou een team alleen uit meelopers bestaan, dan worden zij niet serieus genomen.</p>
Straf	<p>Er werden in dit onderzoek slechts twee projecten gevonden die bij het type 'Straf' vallen. Generaliserende opmerkingen zijn daarom niet mogelijk.</p> <p>Gezien het beoogde leereffect had bij het Rotterdamse GAR-project beter gekozen kunnen worden voor een jongere groep, nu kan de preventieve werking slechts beperkt zijn.</p> <p>Binnen Amazone in Amsterdam wordt het groepsledelement weliswaar als een wezenlijk onderdeel van het probleem gezien, maar de aanpak is puur repressief.</p>

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. Beleidsaanbevelingen

Nee

10. Samenvatting

Het onderzoek waarvan dit rapport de neerslag is, heeft tot doel een landelijk (Nederland) overzicht te bieden van zowel preventie maatregelen die worden getroffen om overlast en criminaliteit door groepen te voorkomen, als van interventies die plaatsvinden als reactie op overlast en criminaliteit door groepen jongeren.

Er is materiaal verzameld over maatregelen, die zijn in te delen in vijf verschillende typen (voorlichting, voorziening, inventarisatie en contact, toeleiding en straf). Die typen laten een steeds intensievere bemoeienis met groepen zien.

Maatregelen van het type Voorziening zijn niet altijd succesvol omdat ze niet goed doordacht zijn. Bij lichte groepen vraagt men zich onvoldoende af met wie men te maken heeft en wat hun wensen zijn. Maatregelen die intensiever bemoeienis verlangen, brengen met zich mee dat het beeld van de groep duidelijker wordt. Kennis van de groepen draagt bij aan succes. Daarnaast telt mee de relatie tussen de groep en de uitvoerder van het project. Dit lijkt te meer van belang omdat groepsleden vaak lastige pubers zijn. De aanpak van groepen vraagt dus om goede communicatie.

Hanggroepen komen makkelijk in aanvaring met hun omgeving. Bewoners reageren op gedrag dat zij hinderlijk vinden of als overlast ervaren en aanwezigheid van een groep zien zij daarom al snel als onwenselijk. Maatregelen die instemming en samenwerking veronderstellen komen in deze context niet tot hun recht. Er moet daadwerkelijk draagvlak zijn bij groepsleden en andere wijkbewoners voor een project van start gaat.